ॐ नमः शिवाय

श्री मन्नादि नारायण सच्चिदानंद परमात्मने नमः

સોમનાથ કૃત પુસ્તક ૯ મું.

વડોદરા રાજ્યની ગુજરાતી શાળાના

બીજા ધોરણમાં અભ્યાસ કરતાં બાળકો માટે

શબ્દાર્થની નોટ.

(સને ૧૯૧૬-૧૭ નાં નવીન ધોરણો પ્રમાણે)

કર્તા.

નાથ મહાસુખરામ દ્વિવેદી પાનસરવાળા. મુ. મહેસાણા.

મેનેજીંગ પ્રોપ્રાઈટર.

ઓફ

ધી સંપતરાવ કેન્ડીડેટ કલાસ.

એન્ડ

ધી લૉ બુક ડેપો.

તથા

શંકુ માપણી વર્ગ મૂળ, ગોળ અથવા વહેર્યા શિવાયનાં લાકડાંના હિસાબ ગણ્યાની જંત્રી, સ્વતંત્ર સંબંધના નિયમોની પ્રશ્નોતરી અને માપણીની પદ્ધતિ વિગેરે વિગેરેના કર્તા... ... ...મહેસાણા.

પ્રકાશક.

સોમનાથ મહાસુખરામ દ્વિવેદી પાનસરવાળા. મુ૦ મહેસાણા.

અને

ગોરધનદાસ મોતીચંદ શાહ. બુકસેલર. મહેસાણા.

શાન્તિ વિજય પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં, ઇશ્વરલાલ કેશવલાલ વકીલ અને માણેકલાલ માધવજીએ છાપી. ઠે. ઢીંકવા ચોકી—અમદાવાદ.

આવૃતી ૧ લી   પ્રત ૧૦૦૦

ઇ.સ. ૧૯૧૬-૧૭   સંવત ૧૯૭૨-૭૩

કિંમત રૂ. ૦-૧-૬

જાહેર ખબર.

આ નોટ તથા ત્રીજા ધોરણ માટે અંક ગણિતનો ખુલાસો (નવીન ધોરણો પ્રમાણે, આંક ધાતો કોષ્ટક સહિત) દરેકની કિંમત રૂ. ૦-૧-૬ બન્ને પુસ્તકો માટે કમીશન દસ ઉપરાંત ખરીદનારને ૬૨॥ ટકા છુટક ૫૦ ટકા પોસ્ટ ખર્ચ જુદુ.

આ શિવાય અમારે ત્યાંથી નીચે પ્રમાણે પુસ્તકો કિફાયત ભાવે મળશે અરજી લખવાની પદ્ધતિ, દસ્તાવેજ લખવાની પદ્ધતિ. વેદનો કાયદો, મુલકી એકીકરણ ભાગ ૨ જો. મુલકી પરિક્ષાનો શિક્ષક ભાગ ૧-૨ જો (પ્રશ્નોતરરૂપે), જમીન મહેસુલનો નવો કાયદો (લેન્ડરેવન્યુકોડ) ગણુવટપટા, પરિક્ષાની અરજીનાં છાપેલાં ફૉર્મ, કંપાસ, આના સાંકળ માપની સ્કેલ પટી વિગેરે વિગેરે.

નીચે લખેલા પુસ્તકો કમીશનથી મોકલવામાં આવશે.

રસીક તથા સુબોધક નોવેલો (વાર્તાઓ) ઇંગ્રેજી તથા ગુજરાતી શાળાઓમાં ટેક્સ્ટબુક તરીકે ચાલતાં પુસ્તકો, મિંનીગો, શબ્દાર્થની નોટો, હિંદી પ્રાઇમર તથા શિક્ષાવલી ભાગ ૧ લાના અર્થ, શબ્દાર્થની નોટો (તમામ ધોરણો માટે) સૃષ્ટિજ્ઞાનની નોટો, વગર શિક્ષકે છ મહિનામાં ઇંગ્રેજી શિખવાનું સરળ પુસ્તક, વિગેરે વિગેરે બહાર ગામના ઑર્ડરો ઉપર પુરતુ ધ્યાન આપવામાં આવશે એક વખત કામ પાડી ખાત્રી કરો.

ચોથા ધોરણનો તથા પાંચમા ધોરણનો અને છઠ્ઠા ધોરણનો ખુલાસો તૈયાર થાય છે કિંમત અનુક્રમે ૪ આના, ૫ આના અને ૬ આના અગાઉથી ગ્રાહક થનારને કમીશન ૫૦ ટકા લખો.

સોમનાથ એમ દ્વિવેદી પાનસરવાળા,
મેનેજીંગ પ્રોપ્રાઇટર ઑફ ધી સંપતરાવ કેન્ડીડેટકલાસ એન્ડ
ધી લૉ બૂકડેપો—**મહેસાણા.**

અર્પણ પત્રિકા.

મહેરબાન રા. રા. નેક નામદાર બહાદુર શ્રી ૧૦૮ શ્રી
શ્રીયુત પ્રિમાન મહદાત્મન વરસોડા ધિપતિ રાજાધિરાજ ગુજર ..નરેશ
શ્રી વનરાજ વંશોત્પન્ન ચાવડ કુલ ભૂષણ શ્રી સૂર્યમલસિંહજી સાહેબ.

સ્વસ્થાન વરસોડા (મહીકાંઠા)

શ્રીમાન મહાશય.

આર્યાવર્તના અગ્રણિ દેશી રાજ્યની ધુરાનું વહન કરનાર એક નૃપવર તરીકે આપ નામદારશ્રીએ પ્રજા પ્રત્યે નિરંતર ન્યાયની દષ્ટિથી કૃપા નજર રાખી આપ બહાદુરશ્રીએ આપ શ્રીમાનના ગૌરવ તેમજ આપશ્રી પ્રત્યેની લોક પ્રિયતામાં જે મહાન વૃદ્ધિ કરી છે. તેનો એક અલ્પાંશ પણ મારા હૃદયમાં વાસ કરી તેમાં કૃતજ્ઞતાનાં વીંચી જગવે એમાં શું આશ્ચર્ય છે?........વળી, સરસ્વતિ દેવીના કિર્તિવંત મંદિરને દિન પ્રતિદિન વધુ ભવ્ય તથા આકર્ષક બનાવવા ઉપર તથા વિદ્વાનોને આશ્રય આપવામાં આપ રાજને એક ઉદાર, બાહોશ તથા પ્રજા અને સ્વદેશ હિતચિંતક રાજ્યકર્તાને છાજે તેવી અત્યંત ઉદારતા વાપરેલી છે તેથી કોણ અજાણ છે!......વિગેરે આપ રાજ્યનિતિ નિપુણ નરેશમાં રહેલા અનહદ સદ્‌ગુણો, ગૌરવ, .નિ:સર્ગત: ઉદારતા તથા સાહિત્ય પ્રેમ, અને સરસ્વતિ દેવી પ્રતે ઉચ્ચ ભાવના તેમજ મારા પ્રત્યેની આપ નામદારશ્રીની કૃપા પૂર્ણ વૃત્તિઓ આપ શ્રીમાનને આ લઘુલેખ રૂપી પુષ્પ અર્પવાની ધૃષ્ટતા પ્રેરે છે તે ક્ષંતવ્ય ગણશોજી......અસ્તુ......

આપશ્રીનો કૃપાભિલાષિ આજ્ઞાંકિત શેવક

સોમનાથ એમ દ્વિવેદી પાનશરવાળા.

પ્રસ્તાવના.

વડોદરા રાજ્યની ગુજરાતી શાળાઓનો અભ્યાસક્રમ ચાલુ સાલથી ફરી જવાથી તેમજ નવીન ધોરણો પ્રમાણે અભ્યાસ કરતાં બાળકોને વાંચન પાઠોમાં આવતા કઠીન શબ્દોના તથા કવિતાઓના અર્થ કરવા મૂસ્કેલ જણાયાથી બીજા પરચુરણ વિષયો લખી નાહક બાળકોને કંટાળો આપવો તથા વિશેષ ખર્ચ કરાવવું તે અયોગ્ય લાગવાથી ફક્ત જરૂરી વિષયોની નોંધ લઈ આ પુસ્તક રચવામાં આવ્યું છે તો આશા છે કે આ પાનાનું પુસ્તક રા. શિક્ષકો તથા વિદ્યાર્થી વર્ગમાં સારી રીતે આવકાર દાયક થઈ પડશેજ.

આ પુસ્તક છપાવતાં થએલા ખર્ચમાં શ્રીયુત શ્રીમાન ગુનમાવાળા શ્રી મહંતશ્રી સુખલાલ પુરીજીએ તથા વરસોડા તાલુકાના કારભારી સાહેબ મી. કચરાભાઈ એમ. શાહે જે અમૂલ્ય મદદ કરી છે તેમજ નામદાર બહાદુર શ્રી વરસોડા નૃપતિ શ્રીયુત શ્રીમાન સૂર્યમલસિંહજી સાહેબે અર્પણ પત્રિકા ઘણીજ (અત્યંત, અનહદ) ઉદારતાથી સ્વીકારી છે તેને માટે તેઓશ્રીનો સહૃદય આભાર માનું છું.

તારીખ ૨૨-૯-૧૯૧૫ લી.
મહેસાણા. સોમનાથ એમ દ્વિવેદી પાનસરવાળા

વડોદરા રાજ્યની.

ગુજરાતી શાળાનાં બીજા ધોરણનાં બાળકો માટે

શબ્દાર્થની નોટ.

ગુજરાતી પહેલી ચોપડી ભાગ–૧ લો.

પાઠ ૧ થી ૧૫ સુધીના અર્થ.

પાઠ ૧ લો.

સઘળાં=બધાં, તમામ
રાજી=ખુશી
જરા=થોડી
બોલવા=કહેવા
વાર=વખત
વડે=થી
રોજ=હંમેશાં
દિવસમાં=દહાડામાં
બહુ=પુષ્કળ, ઘણું
હરખાય=રાજી થાય, ખુશી થાય

દિવાળીના દિવસમાં ઘેરોઘેર દિવા થાય છે. દારૂખાનું ફડાફડ ફુટે છે (તેથી) છોકરાંઓ ઘણાં ખુશી થાય છે.

પાઠ ૨ જો.

છેલ્લો=છેવટનો
કેડે=પછી
વારનું=દિવસનું

રવી પછી સોમ અને ત્રીજો મંગળવાર છે. ચોથો બુધવાર પાંચમો ગુરૂવાર (અને) પછી શુક્રવાર છે. શનીવાર તે સાતમો (તેમજ) છેલ્લોવાર ગણાય (છે) એમ એક અઠવાડીયું સાત વારનું થાય છે.

પાઠ ૩ જો.

ફરતી=ચારે બાજુએ ચોગરદમ
બતાવું=દેખાડું
જગા=ઠેકાણું
ટાંગેલાં=લટકાવેલાં
ઘણી=બહુ

પાઠ ૪ થો.

પરોઢીયે=વહાણું વાયે
નિત=હંમેશાં. રોજ
ઉઠીને=જાગીને
ઈશ્વર=પ્રભુ
તમામ=બધા
દો=આપો
સમા=બરાબર
કદી=કોઈ દિવસ
ન=નહિ, ના
તજવું=છોડીદેવું
સંગ=સોબત.
નિત્ય=હંમેશાં, રોજ
ચોડી=ચોંટાડી
ચીત=મન
રૂડી=સારી
રીત=ચાલ
પાંશરૂ=સીધુ

૧ હમેશાં વહાણું વાયે ઉઠીને પ્રભુનું નામ લેવું (અને) દાતણ કરી નાહ્યા પછી તમામ પાઠ કરવા.

૨ મા બાપનું કહ્યું કરો. અને મોટાંને માન આપો (અને) ગુરૂને

પિતા સમાન જાણો (તો) સારૂ જ્ઞાન મળશે.
૩. કોઇ દિવસ જુઠું બોલવું નહિ (તેમજ) અંગથી આળસને છોડી દેવી (તથા) સારી સોબત રાખી (સૌથી) હળી મળી ને ચાલવું.
૧ હમેશાં નિશાળમાં જવું (અને) મન ચોંટાડીને ભણવું સારી ચાલ રાખીને, ગુરૂની શિખામણ માનવી.
૨ સારી પેર સમજીને રમતમાં મન રાખશો નહિ. નિશાળમાંથી નિસરી સીધા ઘેર જવું.

પાઠ ૫ મો.

બજારમાં=ચૌટામાં
બધુ=તમામ

પાઠ ૬ ઠો.

ચોકખાં=સાફ
દીલ=શરીર
ચોળીને=મસળીને
કેમ=શા માટે
કુ=કહે
સૌ=બધાં, તમામ
મુખડુ=મોંઢુ
જગતના=દુનીયાના
નાથ=ધણી
જગતના નાથ=દુનીયાના ધણી, પ્રભુ
૧ મારો ઓટલો ચોકખો ઘરનો ચોક ચોકખો(તથા)મારાં લુગડાં ચોકખાં તેથી સઘળાં લોક (મને) ચોકખો કહે
૨ મારૂ મોઢું ચોકખુ, મારા હાથ ચોકખા (તેથી) મારા ચોકખા દિલમાં પ્રભુ રહે છે.

પાઠ ૭ મો.

ઝટ=જલદી
દહાડે=દિવસે
જમવા=ખાવા
જમી રહ્યાં=ખાઈ રહ્યાં

પાઠ ૮ મો.

લાગે=થાય
એકબીજાને=અરસપરસ

પાઠ ૯ મો.

દેખી=જોઇ
હરખાઉ=ખુશીથાઉ, રાજીથાઉ
સાથ=સંગાથે, સરસો
મુખ=મોઢું
દુઃખડાં=દુઃખ
સર્વે=બધાં, તમામ
ભૂલી=વિસરી
મીઠા=પ્યારા
બોલ=શબ્દ
ખાણું=ખાવાનું
રડતો=રોતો
લગાર=જરી, થોડું
ખુશ=ગજી
નવ=નહિ
સૌથી=બધાંથી
અપાર=પુષ્કળ, અનહદ
આભાર=ઉપકાર
૧ માને જોઈ બહુ ખુશ થાઉં (અને) દોડી દોડી સામે જઉં. (એટલે મને) છાતી સરસો લઇને ચાંપે (અને) બોકી દઇને બાથ ભીડે
૨. ખોળામાં લઇને ધવરાવે (અને) પંપાળીને રાજી થાય. (તેજ) મારૂં મોઢું જોઈ હરખાય. (અને) બધાં દુઃખ વિસરી જાય.
૩ મારા શબ્દ પ્યારા લાગે (કે) જાણે પંખીં કલોલ કરતાં હોય! માતા સારૂ ખાવાનુ આપે. (અને) મ ર જાતનીં ઘણી સંભાળ લે
૪ મને જરા રડતો જાણે કે તેજ વખતે

ગભરાતી દોડે. (હું) હસુ રમું તો પુષ્કળ રાજી થાય (અને) ઉ-ધાડવાને હાલો ગાય.

૫. (હું) માંદો પડુ કે તરત ઓસડ પાય (અને) પેટ ભરીને મા ખાય નહિ. (હે માના) સૌથી વારૂં હેત અ-પાર (છે) તારો બહુ ઉપકાર માનું (છું)

પાઠ ૧૦ મો.

પ્રમાણે=રિતે
પુંઠે=પાછળ
સુધી=લગી. લગણ
જોયું=દીઠું

પાઠ ૧૧ મો.

વિના=શિવાય
સિધી=પાંશરી
હારમાં=લાઇનમાં
જગાએ=ઠેકાણે
ખુબ=પુષ્કળ
મઝા=આનંદ

પાઠ ૧૨ મો.

એકઠા=ભેગા
તરફ=બાજુ
પવન=વાયુ, વાયરો
થોભો=ઊભારહો, રાહ જુઓ
સુંદર=શુશોભિત

પાઠ ૧૩ મો.

રડતી રડતી=રોતીરોતી
રડયાં=રોયાં
બદલામાં=સાટામાં
પકડી=ઝાલી

પાઠ ૧૪ મો.

ફેંકા ફેંકી=નાખમ નાખા
ધડાધડ=પડોપડ
ખમાયા=સહેવાયા
ગરીબને=કંગાલને, નિ-રાધારને
જરાએ=બિલકુલ
નુકશાન=હાની
હાણુ=નુકશાન
ખેલતાં=રમતાં
ભારી=વધારે
કદી=કોઇ દિવસ
ઈજા=નુકશાન, હાની
ખરી=બરાબર
ખોટી=ખરાબ

રમત ગમત કરતાં કોઈ દિવસ હાની કરવી નહિ ખરાબ રિતે રમતાં વ-ધારે નુકશાન થાય (છે)

પાઠ ૧૫ મો.

છુંદાય=ચગદાય
ઝટ=જલદી, તરત
દેવું=આપવું
છેક=તદન
સાફ=ચોકખું

પહેલી ચોપડી, ભાગ ૨ જો.

પાઠ ૩૧ થી ૪૦ સુધીના અર્થ

પાઠ ૩૧ મો.

ગગન=આકાશ.
દેખાય છે=જણાય છે
તારા=ચાંદેણીઓ
ઝગઝગે=ચળકે

પાઠ ૩૨ મો.

વગર=શિવાય
ખેંચી=તાણી
પવન=વાયરો

પાઠ ૩૨ મો.

મઝા=આનંદ
ચોકખી=સાફ
નઠારી=ખરાબ. ચાલની
તાણી=ખેંચી

પાઠ ૩૩ મો.
જોયું=દીઠું
નીચે=હેઠે
જણાય=દેખાય
બને છે=થાય છે

પાઠ ૩૪ મો.
ભાગ=હિસ્સા
ઝીણા=બારીક

પાઠ ૩૫ મો.
છેટે=દુર
ખુબ=પુષ્કળ
લાલચોળ=વધારે રાતુ
ચળકે=ઝળકે
ખેંચાય=તણાય
ધોળો=સફેદ
લાલ=રાતો

પાઠ ૩૬ મો.
સૌ=બધાં, તમામ

પાઠ ૩૭ મો.
તકરાર=લડાઈ, કજીયો
લક્કડફોડા=કઠીઆરા
તોલે=બરાબર
વઢી=લઢી
ચળકાટ=ઝળકાટ

પાઠ ૩૮ મો.
વાર છે=દેર છે
ખુશ ખુશ=રાજી રાજી

પાઠ ૩૯ મો.
રોજ રોજ=હંમેશાં
વિના=શિવાય

પાઠ ૪૦ મો.
જોયાં=દીઠાં
ઘણાં=પુષ્કળ
વડે=થી
ટટાર=અક્કડ
ફુટે છે=નીકળે છે

ગુજરાતિ બીજી ચોપડી ભાગ ૧ લો.

પાઠ ૧ થી ૩૫ સુધીના અર્થ.

પાઠ ૧ લો.
બનાવ્યો=કર્યો
બોલો=કહો
મધમધે છે=સોડે છે.
વાસ=સુગંધ
પહાડ=પર્વત. ડુંગર
પાધરમાં=મેદાનમાં, ખુલ્લી જગામાં
ધર્મશાળા=મુસાફરોને ઉતારવાની જગા
વટેમાર્ગુઓ=મુસાફરો
ઘોર=ભયંકર
ઝગઝગે=ચળકે
ઉજાસ=અજવાળું,પ્રકાશ
કળાતુ=સમજાતુ
સરજ્યુ=બનાવ્યું
પાડ=ઉપકાર
દરરોજ=હંમેશાં
ભક્તિ=શેવા
હોંશીઆર=ચાલાક, ચંચળ

પાઠ ૨ જો.
મુજ=મારા
વા'લા=પ્યારા
બાળ=બાળક
વન=જંગલ
વાણું વયું=સવાર થયું
વીતી=ગઈ
પૂર્વ=ઉગમણે
ઝગઝગાટ=પ્રકાશ, ઉજાશ
દીસે=દેખાય
ભાતભાત=જાતજાતના
પાન=પાંદડાં
ડોલે=હાલે
પુટડા=શુશોભીત
મધુર=મીઠું
તેજ=પ્રકાશ
ફીકુ=ઝાંખુ

પડયું=થયું
તારા=ચાંદરણી
ખોળે=શોધે
જનો=માણસો
ગાન=ગાયન
દીએ=આપે
રૂડું=સારૂ
મુલ્લાં=ફકીર
તણો=નો
અંધકાર=અંધારૂ
ભ્રમર=ભમરો
કમળ=એક જાતનું પુષ્પ
પત્ર=પાંદડું
ખોલે=ઉઘાડે
ઉમંગી=હોંશીઆર
પંખેરૂ=પક્ષીઓનું ટોળું
ધીમે=હળવે
તાજાં=તરતનાં
તુલ=પાક, અનાજ
ઉઠ=જાગ, બેઠાથા,
વીરા=ભાઈ
મગન=ખુશી, રાજી
કેરૂં=નું

પાઠ ૩ જો.

કેમ=શા માટે
ટાઢ=ઠંડી
હોળી=ઉતાસણી
સુદ=અજવાળીયું
વદ=અંધારીયું
તિથિઓ=દહાડા
લેખે=હિસાબે
રત=ઋતુ, મોસમ

પાઠ ૪ થો.

ડર=બીક વખુટા=જુદા
હાટ=દુકાનો
દીઠી=જોઈ
લક્કડ=લાકડું
આરસા=દરપણ
ખડકેલી=ગોઠવેલી
બહેક બહેક=મઘ મઘ
દ્રાક્ષ=દરાખ
સરૈયા=સુગંધીદાર તેલો વેચનાર
ચોગાનમાં=ખુલી જગામાં મેદાનમાં
ખરાદી=લાકડાં ઉતારવાનું કામ કરનારા

પાઠ ૫ મો.

નઠારી=ખરાબ, બુરી
સોબત=મિત્રાચારી, ભાઈબંધી
પાસેજ=નજીક
મજા=ગમત
શેખી=પતરાજી
આખર=છેવટે
આઘોજ=દુર
ખાસાં=સારાં
દોસ્ત=મિત્ર, ભાઈબંધ
સરસ=સારાં
લપડાકો=ધોલો, લાતો
સોબતમાં=સંગમાં
અસર=લાગણી
સંગ=સોબત
પ્રેમ=હેત, વ્હાલ
ઠામ=ઠેકાણે
ઠરશે=ઉભો રહેશે, રોકાશે
રૂડે=સારે
બુરે=નઠારે
મે'તાના=માસ્તરના
સંગથી=સોબતથી
ભાગ્યશાળી=નશીબદાર

પાઠ ૬ ઠો.

વયે=ઉમરે
કુટેવ=નઠારી આદત
હરખનો=આનંદનો
પાર=છેડો
ભેટ=ઈનામ
લડાઈ=ટંટો, કજીઓ
ઈલાજ=ઉપાય
અટકચાળાં=અડપણાં
મસ્તીમાં=તોફાનમાં
વંઠી=બગડી
બહાને=કારણે
તમગ=ચકરી
ભેંકડો=રાગડો
લાત=પાટું
ખદખદતો=ગરમાગરમ
વલે=દશા
ખો=ટેવ, આદત
ભૂલી=વિસરી

પાઠ ૭ મો.

ઝાંપી=છીંડુ
લવારાં=બકરાનાં બચ્ચાં
ગાડરાં=ઘેટાનાં બચ્ચાં
નીરતો=નાંખતો
ખાંધે=ખભે
જતન=રક્ષણ
જાળવતો=સાચવતો
ચાકરી=સેવા
અભાગીયું=કમ નસીબવાળું

પાઠ ૮ મો.

ગોંધતો=પુરી રાખતો
ચેન=આનંદ, મજા
બંદીખાનામાં=કેદખાનામાં
જક=હઠ
સટકી=નાઠી
ઠેકવા=કુદવા
પાદર=મેદાન
આઘે=દૂર
વરાપ=કુદકો, છલંગ
કમોતે=વગરમોતે
નાદાન=મૂર્ખ

પાઠ ૯ મો.

છેડો=આરો, અંત, સીમા
ભાગ્યે=જવલ્લે
વધારે=બહુ
ઓછું=થોડું
વેદના=દુઃખ, પીડા
ભોગવવી=વેઠવી
આણ્યું=લાવ્યો
નકામો=અમથો

પાઠ ૧૦ મો.

ભોંય=જમીન
ગભરાય=અકળાય
વણ તુટેલે તાંતણે=તુટયાવગરના તાંતણે
શરૂકરી=ચાલુકરી
માટ=માટે
હેઠે=નીચે
ઘાટ=લાગ
કો=કંઇપણ
ફરીફરી=વારંવાર
હોંશથી=ઉમંગથી, ખંતથી
ભીડયો=બાઝયો, મંડયો
નીરધાર=નક્કી
યત્ન=મહેનત
તળે=નીચે
ચગદાઇ=છુંદાઇ, કચડાઈ
વણમોત=મોતવગર
તજી=છોડીદઇ
અનંત=અપાર

પાઠ ૧૧ મો.

વેળા=વખત
ચકબિલ્લુ=એકજાતની રમત
ગઢ=કિલ્લો
સાથમાં=પક્ષમાં
કચ્છ=લંગોટ
હુમલો=હલ્લો, ચઢાઈ
આસપાસ=આજુબાજુ
અંતરે=છેટે
ચક્કરમાં=ગોળમાં
ઘુમી=ફરી, દોડી
પેંતરા=પેરા (પહેરા)
મેર=તરફ, બાજુ, બાજી
પુરજોશથી=પુરા બળથી

પાઠ ૧૨ મો.

દઢ=ચળે નહિ તેવો, લલચાય નહિ તેવો, એક નિશ્ચયવાળો
છુટીની=રજાની
સુનું છે=માણસ વિનાનું છે
સિવાય=વિના
મરજી=ઇચ્છા

પાઠ ૧૩ મો.

ગણ ગણતી=બોલતી
છ છેડે=ખીજવે
ડંખીયે=કરડીયે
સોહામણી=શોભિતી
ભભકાદાર=રોફવાળા
ફુટડા=નાજુક, દેખાવડા
દુભવો છો=પીડો છો દુઃખ દો છો
નડીએ=દુઃખદઇએ
બગાડ=નુકશાન

પાઠ ૧૪ મો.

ધાન્યથી=અનાજથી

વલપી=દોડી
ઉલટભેર=ઉમંગથી
ઠેસ=ઠોકર
ફુટેલુ=ભાંગેલું, તુટેલુ
હોંશભેર=ઉમંગથી
ગમેતેમ=ફાવેતેમ
નકામી=કામવગરની

પાઠ ૧૫ મો.

સરીપડ્યો=પડીગયો
તકતો=આરસો, દરપણ
ખેંચતાણ=ખેંચાખેંચી
બરડ=ઝટ ભાગી જાય તેવો
કાયર=હેરાન
પજવે છે=દુઃખ દેછે
ફુટીબદામ=ભાગેલી બદામ (એકલાં છાંડા)
સહીયરો=સોબતણો ગોઠણો
વિવાહમાં=લગનમાં
કટ્ટા=દુશ્મનાવટ
મળી=ભેગાં થઇ, એકઠાં થઈ
બન્ને=બે
સંપી=હળીમળી
ચેન=મજા. ગમત
લડે=વઢે, કજીયો કરે
રડે=રૂવે
સઘળો=બધો
શોક=દીલગીરી
લાજ=આબરૂ
ઘટે=ઓછી થાય
નિંદે=ભૂંડુંબોલે, નિંદાકરે
બળવંતા=જોરાવર
સદા=હંમેશાં
દાંડા=દહાડા, દિવસો
કદીએ=કોઇ દિવસ
લેશ=જરા
કલેશ=કજીયો, કંકાસ
હસતાં રમતાં=સંપ રાખીને રહેનારાં
ગીતો=ગાયન

પાઠ ૧૬ મો.

પૂર્વ=ઉગમણી
ઇચ્છા=મરજી
રૂપાળા=સુંદીર
ધર્યા=રાખ્યા
રડવા=રોવા
ગભરાટમાં=ફીકરમાં
તરેહ તરેહનાં=જુદીજુદી જાતનાં
ગણકાર્યું નહિ=માન્યુ નહિ, લક્ષમાં લીધુ નહિ
રોણ=રોવાનુ, રડવાનું
ફેંકીદઇ=નાખી દઇ
જારી રાખ્યું=ચાલુરાખ્યું
ખીજવાયા=ચીડાયા
ગોદમાં=ખોળામાં
મધુર=મીઠું
હાલરડું=હાલો (હાલા)

પાઠ ૧૭ મો.

પરવારી=પુરૂકરી, નવરી થઈ
ગુજરાન=ખાવાનું સાધન
મહેર=મહેરબાની, કૃપા
પારણામાં=ઘોડીયામાં
ગુસ્સો=રીસ, ક્રોધ
નોળને=નોળીયાને
મૂર્ખ=અક્કલવગરની, બેવકુફ
અભાગણી=ઓછાં ભાગ્યવાળી
પુત્રનો=છોકરાનો
જીવ=જાન
બચાવનારને=ઉગારનારને
વગરવિચારનું=વિચાર કર્યા શિવાયનું
પસ્તાય=વિમાસે, અફસોસ કરે

પાઠ ૧૮ મો.

સંદેશો=ખબર, સમાચાર
ખોડંગતો=લંગડાતો
ગરમ=ઉનું
હુંફાળુ=ગરમીવાળુ
છાપુ=વર્તમાનપત્ર
પસંદ=ગમતી
નીમેસે=ઠરાવેસે
અવાજ=શબ્દ

ઢરેલો=મઢીતો
પંપાળીને=હાથ ફેરવીને
ફેળવ્યો=કેળવણી આપી
ધણીનું=સ્વામીનું માલીકનું

પાઠ ૧૯ મો.

રીવસર=નિયમ મુજબ
ખસેડી મુક્યો=આઘો
કાઢયો દૂર કર્યો
કને=પાસે
ધકેલેલી=ધકેલી
વેગળા=છેટા, દૂર
હીંચવા=હીંચકા ખાવા

પાઠ ૨૦ મો.

સીમણુકની=નક્કી થએલી
મુલકના=પરગણાના
શાહજાદા=બાદશાહના
કુંવરો
શાહજાદીઓ=પાદશાહ-
ની કુંવરીઓ
વહેનાતમાં=હજુરમાં,
રૂબરૂમાં
હેતભાવથી=પ્રિતીથી
ફરમાવશો=કહેશો
ફરજંદોને=છોકરાંઓને
ખેલતો=રમતો
ગુન્હો=વાંક, તકસીર
માફ=ક્ષમા
દીલમાં=મનમાં
બદલાઇ=ફેરવાઈ
ઓદ્ધાપર=અધીકારપર

હૈયાનો=મનનો
રૈયતને=પ્રજાને
રદ=બાતલ, નકામી

પાઠ ૨૧ મો.

દુવા=આશીષ
દઇશ=આપીશ
લંગડો=લુલીઓ
ધોરી=મોટા
લાભ=ફાયદો

પાઠ ૨૨ મો.

સામેપાર=સામે ઓવારે,
સામીતીરે
મોંમાં=મોંઢામાં
કુદકો=ઠેકડો, છલંગ
થાક=વિસામો
અદેખો=ખારીલો,ઝેરીલો
તળીએ=નીચે,તળભાગે
પડછાયો=ઓળો
ફાંફાં=બાથોડીઆં
ખોળ=શોધ
દાનત=ઇચ્છા, મરજી
ગુમાવ્યુ=ખોયું
તાકે=ઇચ્છે

પાઠ ૨૩ મો.

ઠગ=ધુતારા
અસલના=પહેલાંના,
જુના વખતના
ખરીદ કર્યું=વેચાતુ લીધું
વાટમાં=રસ્તામાં
અચરજ=નવાઇ

સદેહ=વહેમ, શંશય
શિકારી=જાનવરમારનાર
ભરોંસો=વિશ્વાસ

પાઠ ૨૪ મો.

ફકત=માત્ર
ચટાપટા=આડા અવરા
લીસોટા
ગમ્યો=પસંદ પડયો
છીનવી=છેતરી, પટાવી
સજા=શિક્ષા

પાઠ ૨૫ મો.

પિતાની=બાપની
બન્યો=થયો
ભાયડો=આદમી, મરદ
બહાદુર=બળવાન,
શુરવિર
શાણો=ડાહ્યો
ઘાવ=ઘા
ચીજ=વસ્તુ
ભાળે=જુએ, દેખે
ખેલતો=રમતો
ઝાંપે=ભાગોળે
નીર=પાણી, જળ
તાંહી=ત્યાં
નિહાળ્યું=જોયું
ડર્યો=બીન્યો
તે ઘડી=તે વખતે
ચીસ=બુમ, ઘાંટો
ઝુલતાં=ઝોકાખાતાં
સમાતાં=ડુબીજતાં

સુણી=સાંભળી
સાદ=અવાજ
વદે=કહે બોલે
દો=આપો
દીધી=આપી
સંપત=ધન દોલત,પુંજી
હોજો=થજો
જગનાથ=જગતનોધણી,
વિશ્વેશ્વર, પ્રભુ

પાઠ ૨૬ મો.

ભરપુર=પુરેપુરો
હાલત=દશા
બગડતી=ખરાબ થતી
ધીમે ધીમે=હળવે હળવે
ખુબસુરત=રૂપાળો,સુંદર
ઉમદા=શ્રેષ્ટ, ઉંચીજાતનો
બરદાસ=ચાકરી
કુપરા=આકરા, સખત
પરવડે=ફાવે
બરાબર=વ્યાજબી
મૂલ=કિંમત
ખુટીગયું=થઇ રહ્યું

પાઠ ૨૭ મો.

ઝરો=વહેણ,વાંધુ વહેળો
બરાવ=જથો, જમાત
નજર=દૃષ્ટિ
નારાજ=નાખુશ
બડબડાટ=નાહક બોલવા
ચમકી=ઝબકી
પારધીઓ=શિકારીઓ
કેડો=પીછો
વટાવી=ઓળંગી મુકી
ફેલાએલી=પથરાએલી
ખડખડાટ=અવાજ
મોઝી=લલચાઇ
સંકટમાંથી=દુઃખમાંથી
ફસાવી=સપડાવી

પાઠ ૨૮ મો.

રંગરેજ=રંગવાનું કામ
કરનાર
વનનો=જંગલનો, વગ
ડાનો
પ્રધાનનું=દિવાનનું.
ધગધગતા=ધીકતા
ડીલ=શરીર
જરદી=કંસુબીના ફુલને
પલાળી ગાળી કાઢેલું
પીળારંગનું પાણી.

પાઠ ૨૯ મો.

વરા=ખરચ, નાત જ·
મણ
પીયર=સ્ત્રીના બાપનું
ગામ
ટાંકણે=વખતે
મેલાપ=ભેગાથવું
ચડબડી=બડબડી
લેખવે છે=ગણે છે
મોંઘેભાવે=ભારે કીમતે
ખપ=જરૂર
રંક=ગરીબ
બારેખમ=બાર મોઢાં

પાઠ ૩૦ મો.

આપકર્મી=પોતાના કર્મ
પર આધાર રાખનાર
બાપકર્મી=બાપના કર્મ
પર આધાર રાખનાર
રાજપાટ=રાજગાદી
તિર્થ=જાત્રાનું સ્થાન
રખડતો રખડતો=ભટકતો,
ભટકતો,ટીચાતો ટીચાતો
વતન=જન્મભૂમી
પર્વ=તહેવાર
ઓચીંતી=એકદમ, અ
ચાનક
ભાભી=ભાઇની વહુ
સેનાનો=લશ્કરનો
સમે=વખતે
લુણ=મીઠું(આ જગાએ
લુણનો અર્થ ... અન
થાય છે)
પ્રાર્થના=સ્તુતિ
ફરતાં ફરતાં=ઉડતાં
તક=લાગ, દાવ
ફેંક્યો=નાખ્યો (આ
જગાએ ફેંક્યો નો
અર્થ ચલાવ્યો થાય છે
દુશ્મનની=શત્રુની
નાશભાગ=નાશાનાશ

પાઠ ૩૧ મો.

ભમરે=ચડશે

ગમ્ય ઉપરાંત=શક્તિ ઉપરાંત, શક્તિ વિનાનું
વડુકતો=ધડુકતો

પાઠ ૩૨ મો.

બેદરકાર=ગરજ વગરનો
ખપસી=ખસી
ખાદીનાં=ગજીઆનાં
મલમલ=એક જાતનું ઝીણું કપડું

પાઠ ૩૩ મો.

જડતો=મળતો, હાથ લાગતો
દેશાવર=પરદેશ
પસંદ=ગમતી
રવા=જીવા
હમણાંજ=હાલજ, અત્યારે
નિશાનીઓ=એંધાણીઓ
ઢુકડું=નજીક, પાસે, થડમાં
ખંતીલા=મહેનતુ

પાઠ ૩૪ મો.

મહિમા=મોટાઇ
રચી=બનાવી
રચના=બનાવટ, ગોઠવણ
અપાર=ઘણી, પુષ્કળ
પ્રાણીઓ=જીવ
નવરંગ=જુદી જુદી જાતના રંગ
શોભવાં=દીપવાં
તરૂપાન=ઝાડનાં પાંદડાં
પા'ડ=પર્વત, પહાડ, ડુંગર
ફગાડ=મોટા ટેકરા
સિંધુ=દરીઆ
સરિતા=નદી
ઘાટ=આરો ઓવારો, કાંઠો
રળિયામણી=શોભિતિ
નગર=શહેર
વન=જંગલ, વગડો
વાટ=રસ્તો
મધુર=મીઠા
શીતળ=ઠંડો
કળા=પ્રકાશ
ઠંડક=ટાઢક
કારણે=માટે
નીરધાર=નક્કી
કળા=શક્તિ
નાદ=અવાજ,સ્વર, સાદ, સુર
રૂડોરંગ=સારીશોભા
કારણે=માટે
આંખડી=આંખ; નેત્ર
ચાવણું=ખોરાક, ખાવાનું
કળી=જાણી, ઓળખી
સરજનહાર=વિશ્વને બનાવનાર, પ્રભુ

પાઠ ૩૫ મો.

વિશાળ=મોટા
છજેલ=પથરાએલી
રૂપ=આકર (જેવાં)
પલ્લવ=પાંદડાં, પાન
ધરી=ધારણ કરી
સ્હોય=શોભે, દીપે
કલ્લોલ=આનંદ
વિશેષ=વધારે
બેશ=સારૂ
ઘોળીને=બનાવીને
ખેલે=રમે
ગુંજાર=ગણગણાટ
શોભે=સારો દેખાય, શોભા આપે
ખીલી=ઉઘડી
ચાંદની=ચંદ્રનો પ્રકાશ
ચારેકોર=બધી દિશાએ
સ્વાદે=મીઠાશથી
સુખીયું=આરોગ્ય, સુખી

બીજી ચોપડી ભાગ ૩ જો.
પાઠ ૪૧ થી ૫૦ સુધીના અર્થ.

પાઠ ૪૧ મો.
ધંધે=કામે
ખોરાક=ખાવાનું
વનસ્પતિ=છોડવા, ઝાડ વિગેરે
નરમ=ધીમો, (ઢીલો)
સુવા=સુઇ રહેલા
ગોઠવે છે=ખડકે છે
ઘોંઘાટ=બખારો, ગરબડ

પાઠ ૪૨ મો.
ફુંકાય છે=વાય છે
ગુંગળાઈ=અકળાઈ
ઘસડી=ખેંચી
કચરો=કસ્તર, બગદો
અકળામણ=ગભરામણ
ફેલાઇ=પથરાઈ
વાસ=ગંધ

પાઠ ૪૩ મો.
કણ=ઝીણા દાણા
પીગળતા=ઓગળતો
નિર્દય=દયા વગરના
ઝાંખો=નિસ્તેજ, આછારંગનો
ચૂરો=ભૂકો
જંતુઓ=જીવડાં
કહાણી=કથા, વાર્તા
વેહ=કાણાં, છીદ્રો
બારીક=ઝીણાં
ચાંચવા=અણીવાળા કાંદારા
મૂલ્ય=કિંમત
ચોંટી=વળગી

પાઠ ૪૪ મો.
બહેર=બહેરાશ
માંજીએ=અજવાળીયે,
ઘસીયે=ફેડકીએ
બાઝેલો=વળગેલો
થર=પડ
વતી=થી
ટંકશાળ=નાણાં બનાવવાનું ઠેકાણું
ભેળ=ભેગ
ખૂબ=વધારે

પાઠ ૪૫ મો.
મજાગરાં=બરડવાં
સસ્તુ=સોંઘુ
ઇનામ=બક્ષિશ, ભેટ
વાપરેછે=ઉપયોગમાંલેછે

પાઠ ૪૬ મો.
કુમળું=કુણું
ગંજી=ઢગલો
સુગંધ=સારીવાસ
ખુજલી=ખસ, દાદર વિગેરે રોગ
ઉપલાણે=ઉંચી જગાએ, ઉંચાડે
ચમરી=કુમતું
પાણીવાટ=પાણીને જવાનો માગ
તદન=સમુળગુ, ફક્ત

પાઠ ૪૭ મો.
સાંઠો=રાડુ
નાગલી=બાવટો
સળંગ=આખી
છડીને=ખાંડીને
પેર=પીરાઈ, [illegible]વરી
પુરીને=નાખીને
કડબ=પુરા
ખસલી=સુકાઈ ગએલું ઘાસ
મહીકાંઠા=મહી નદીના કિનારો
બીડમાંથી=ઘાસવાળા ડવરમાંથી
નવાઇ=આશ્ચર્ય
રાતડીઆનો=ગાજરનો

પાઠ ૪૮ મો.
મજુરી=મહેનત
ભાણ=સૂર્ય
એકસામટુ=એક સરખુ
ભાથુ=ખાવાનું
આરસુ=સુસ્ત
કોઢ=બળદ, ભેંસો, ગાયો વિગેરેને બાંધવાનું ઠેકાણું
કૌવત્તવાળુ=જોરવાળુ, બળવાળુ, શક્તિવાળુ
આળસુ=સુસ્ત
તાત=બાપ
રે=હે
ખેડુત=ખેતી કરનાર

અરે=જરૂર, નક્કી
ગણાયો=મનાયો
પાળતો=જીવાડતો
નિપજાવે=ઉપજાવે
અન્ન=અનાજ, ધાન્ય,
ધરે=પહેરે
વસ્ત્રો=લુગડાં, કપડાં
ભાવે=હોંસે
સહે=વેઠે, સહન કરે
તાપ=તડકો
મે'નત=ઉદ્યાગ

લઠ્ઠ=મજબુત
ઉત્તમ=સર્વથી સારૂ શ્રેષ્ટ
પરઉપકારી=પારકાનુ ભલુ કરનારી
ખંત=કાળજીથી,ચીવટથી
દીએ=આપે
શિખ=શિખામણ
ભાર=વજન
કોશ=હળપુંણી

પાઠ ૪૯ મો.

પાળવાળા=કિનારવાળા
ફરતી=ચારે બાજુ
લીલાછમ=વધારેલીલા
ડાલી=ડોલી
છૂટા=જુદા

પાઠ ૫૦ મો.

કોલુ=કોલ
ડુક્કર=ભુંડ
પાકટ=પાકી
ઘટ=જાડો
તરકારી=શાકભાજી
પુષ્કળ=વધારે

સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

શ્રી સંપતરાવ કેન્ડીડેટ કલાસ (મહેશાણા)

આ કલાસમાં પટેલ, પ્રવેશ, સ્વતંત્ર સર્વે અને લોઅરની પરિક્ષાના ઉમેદવારોને ટુંક શમયમાં સારૂ જ્ઞાન આપી તૈયાર કરી આપવામાં આવે છે.

૧ પટેલની પરિક્ષા—ગમે તેનાથી આપી શકાય છે પુસ્તકનું ખર્ચ રૂ. ૨—૦—૦ થશે તથા કલાસમાં દાખલ થતી વખતે રૂ. ૫) અને પાસ થએથી રૂ. ૫) લેવામાં આવશે.

૨ પ્રવેશ (તલાટી)ની પરીક્ષા—ગમે તેનાથી આપી શકાય છે. પુસ્તકનું ખર્ચ માત્ર રૂા. ૨—૦—૦ થશે તથા કલાસમાં દાખલ થતી વખતે રૂ. ૫) અને પાસ થએથી રૂ. ૫) લેવામાં આવશે.

સ્વતંત્ર સર્વે (મોજણીદાર) ની પરિક્ષા—ગુજરાતી પાંચમું ધોરણ પાસ હોય તેનાથી આ પરિક્ષા આપી શકાય છે પુસ્તનું ખર્ચ રૂા. ૨—૮—૦ થશે તથા કલાસમાં દાખલ થતી વખતે દાખલ ફી રૂા. ૫) અને પાસ થએથી રૂા. ૪) લેવામાં આવશે.

૪ લોઅરની પરિક્ષા—આ પરિક્ષા પ્રવેશ પાસ હોય તેનાથી અથવા જો તે પરિક્ષા પાસ ન હોય તો કોઈપણ ખાતામાં સરકારી નોકર હોય તેમનાથી આપી શકાયછે.પુસ્તકનું ખર્ચ રૂા.૪—૦—૦થશે તથા પ્રવેશ અથવા સ્વતંત્ર સર્વેની પરિક્ષા પાસ હશે અને આ પરિક્ષા આપવી હશેઅને માફી મળવા લાયક વિષયોની માફી મેળવવી હશે તો દાખલ ફી રૂ. ૫) અને પાસ થએથી રૂ.૫) લેવામાં આવશે. પ્રવેશ પાસ હશે પરંતુ માફી મળવા લાયક વિષયોની માફી નહિ મેળવવી હોય તો તેની પાસેથી દાખલ ફી રૂ. ૮) અને પાસ થએથી રૂ. ૭) લેવામાં આવશે કોઇ ઇસમ સરકારી નોકર તરીકે પરિક્ષા આપવા ઇચ્છતો હશે. તેની પાસેથી દાખલ ફી રૂા. ૧૨) અને પાસ થએથી રૂ. ૧૦) લેવામાં આવશે દાખલ ફી લીધા પછી કોઇપણ જાતની માસીક ફી લેવામાં આવશે નહિ.

જે ઇસમ દાખલથી રકમ આપવા નહિ ઇચ્છતો હોય તેં પાસેથી છુટક છુટક ફી લેવામાં આવશે પરંતુ આવી રિતે જે છુટ ફી લેવામાં આવશે તે આગળ જણાવ્યાં કરતાં એક રૂપીયે બે આ જાસ્તી લેવામાં આવશે.

પ્રવેશ પરિક્ષા દરસાલ અકટોમ્બર મહીનામાં અને પટેલ, સ્વત સર્વે અને લોઅરની પરિક્ષા દરસાલે મેય મહિનામાં લેવાય છે.

હાલમાં આ કલાસમાં ૧૦૦ ઉપરાંત માણસો દાખલ ક અમારો વિચાર નથી સબબ જેમને દાખલ થવાની ઇચ્છા હોય તે તાકીદે નીચેને ઠેકાણે રૂબરૂ મલવું યા રિપ્લાય પત્ર વ્યવહાર કરવે

કડીપ્રાંત જેવા આ રાજ્યના મોટા પ્રાંતમાં આવો એકપણ ક ન હોવાથી તથા ઘણા ગૃહસ્થોની ફરમાશથી અને શ્રીમંત સંપત મહારાજ સાહેબની ખાસ પરવાનગીથી તથા તેઓશ્રીના ઉદાર અ તળે આ કલાસ ચાલુ સાલથી ઉઘાડવામાં આવ્યો છે, અને અભ્યાસનું કામ શરૂ કરી દેવામાં આવ્યું છે.

આ કલાસ ઉઘાડવામાં વડોદરાના જાણીતા નેટીવ ઇન્સ્ટિટયુશનના મેનેજર શ્રીયુત શ્રીમાન રા. રા. મી. અંબાલાલ એમ૦ ઠાકરે તથા વડોદરા રાજ્યની ધારા સભાના જાણીતા સભાસદ તથા વકીલ સાહેબ શ્રીયુત શ્રીમાન મે રા. રા. મી. વ્રજભાઇ વાઘજીભાઇ પટેલે અમૂલ્ય મ કરી છે જેથી આ સ્થળે પણ તેમનો અનહદ આભાર માનુંછું.

ના. ક. સરકારી નોકર એ શબ્દનો સમાવેશ કોઇપણ ખાતા એકટીંગ નોકર યા સરકાર તરફથી નિમાયેલ ઉમેદવારમાં પણ થઇ

શીરનામુ

સોમનાથ એમ. દ્વિવેદી પાનશંખવા

મેનેજીંગ પ્રોપ્રાઇટર

ઓફ

શ્રી સંપતરાવ કેન્ડીડેટ કલાસ

એન્ડ

શ્રી લૉ ક્લાસ

(સ્ટેશન નજીક) મહેસાણા